

# KIRMIZI ETTE ALARM BEYAZ ETTE İHRACAT ARTIŞI

Türkiye’de 2017 yılının ilk üç çeyreğinde toplam kırmızı et üretimi 794 bin 418 ton olarak tespit edildi. Bu rakam, 2016’nın ilk üç çeyreğinde gerçekleşen 902 bin 354 ton üretim ile kıyaslandığında %12 oranında düşüş yaşandığına işaret ediyor. Beyaz ette ise 2016’da gerileyen ihracatın yıl sonunda %20 oranında artması bekleniyor.

**T**ürkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan istatistiklere göre, Türkiye’de 2016 yılında 1 milyon 173 bin ton kırmızı et üretildi. Dünyadaki – domuz hariç – toplam kırmızı et üretiminin %1,5’i ülkemizde gerçekleşiyor. Üretimimiz, Avrupa Birliği üretiminin %14’ü seviyesinde. 2017 yılının ilk üç çeyreğinde toplam kırmızı et üretimi 794 bin 418 ton olarak tespit edildi. Bu rakam, 2016’nın ilk üç çeyreğinde gerçekleşen 902 bin 354 ton üretim ile kıyaslandığında %12 oranında azalma olduğu görülüyor.

Özellikle Kurban Bayramı’nın olduğu dönemlerde artan kesim miktarlarından dolayı kırmızı et üretim miktarları da yükseliyor. Yine TÜİK tarafından yayımlanan kırmızı et sektörüne ilişkin satış cirolarına bakalım olursak; 2014 yılında etin işlenmesi ve saklanması ile et ürünlerinin imalatının üretim büyüklüğü toplam 19,5 milyar TL, satış ciroları 19,8 milyar TL ve katma değer ise 2,37 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılında etin işlenmesi ve saklanması ile

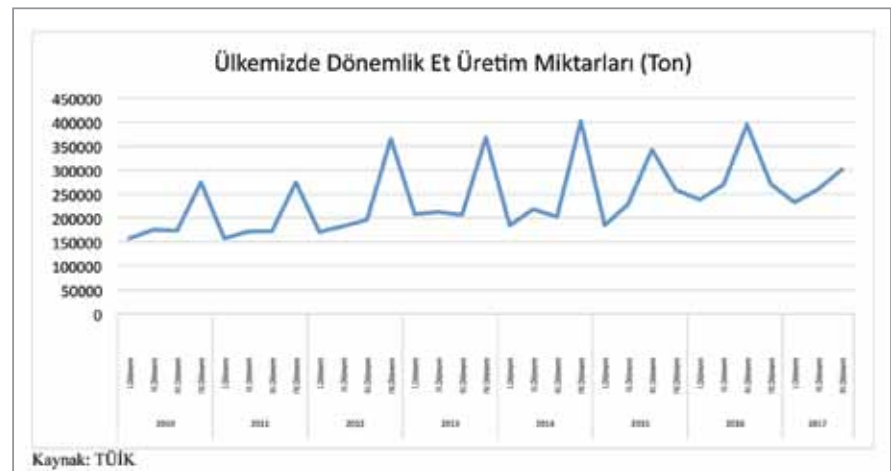
et ürünlerinin imalatına yönelik işletme sayısı 535 olup, 47 bin 567 kişi istihdam edilmektedir.

Ülkemizde şarküteri ürünlerinin üretimlerine ilişkin kısıtlı veri bulunuyor. TÜİK sanayi veri tabanında salam için 2016 yılının üretim miktarı 22 bin 716 ton, üretim değeri ise 353 milyon 963 bin 665 TL olarak kaydediliyor. Bu yılın üç çeyreği içinde ise 17 bin 658 ton üretim miktarı, 291 milyon 608 bin 168 TL

üretim değeri hesaplanıyor. Diğer şarküteri ürünlerine ilişkin veri bulunmuyor.

## ETTE KÜÇÜK ÖLÇEKTE İHRACAT

2016 yılında ve 2017’nin dokuz ayı için açıklanan kırmızı et ihracat verileri incelendiğinde, Türkiye düşük miktarlarda da olsa Birleşik Arap Emirlikleri, Umman, Kuveyt, Suudi Arabistan, Türkmenistan, Afganistan, Azerbaycan gibi ülkelere büyükbaş ve küçükbaş kırmızı et ihracatı gerçekleştirdi. Büyükbaş eti ihracatının



miktar toplamı 94.077 kg (94 ton) olup, parasal değeri 1 milyon 44 bin 887 dolardır. Küçükbaş eti ihracatının miktar toplamı ise 101.262 kg (101 ton) olup, parasal değeri 2 milyon 368 bin 377 dolardır. Kırmızı et ürünleri ihracatı ise Gürcistan, Azerbaycan, KKTC, Irak, Senegal, Nijerya, Katar, Türkmenistan, Tacikistan, Kırgızistan, Kosova, Liberya, Suudi Arabistan, Bahreyn, Japonya ve Hong Kong gibi çok çeşitli dünya ülkelerine yapılmakta olup, 2016 yılı ve 2017 yılının dokuz ayındaki miktar toplamı 18 bin 33 ton, parasal değeri ise 26 milyon 444 bin 816 dolardır.

### “HAYVAN VARLIĞIMIZI ARTIRMALYIZ”

Süt ve et sektörlerinin etle tırnak gibi ayrılmaz bir bütün olduğunu belirten Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği Derneği (SETBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel, birinde yaşanan sıkıntının diğerini de etkilediğini söyledi. Türkiye'nin büyükbaş hayvan varlığının sütçü tip genetik yapıya sahip olduğunu ve et veriminin düşük olduğunu açıklayan Tezel, etçi ve/veya kombine ırkların da varlığının artırılması gerektiğini kaydetti. Bugün Türkiye'nin kırmızı ette yeterli hayvan varlığının olmadığını ve bu sebeple her yıl 50 bin baş ile 500 bin baş arasında değişen miktarlarda besi sığırları ithal edildiğini anlatan Tezel, “Eğer kendi hayvan kaynağımızı geliştiremezsek bu ithalat yarın da devam edecek. Dolayısıyla her halükârda, bugün 80 milyon olan, 2023'te 84 milyon, 2050'de 93 milyon olması öngörülen nüfusumuzun kırmızı et kaynaklı hayvansal protein ihtiyacını karşılayabilmek için hayvan sayımızı artırmak, bunun için de hayvancılığa yatırım yapmak şart. Türkiye'de kırmızı et üretimini ve tüketimini artırmak için öne çıkan sorunların başında girdi temini ve tedarik konusu gelmektedir. Yapılan çalışmalarda besi girdi maliyetlerinin temelde besi hayvanı materyali (girdi masraflarındaki payı %50-60), yem giderleri (girdi masraflarındaki payı %25-40) ve girdi masraflarındaki payı %5-15 olan diğer giderlerden (işçilik, kredi faizi, ilaç, veteriner, vs.) oluştuğu görülmektedir” dedi.

Hayvancılık sektörünün çok kırılğan bir yapıda olduğunu vurgulayan SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel, sektörde istikrar oluşturulması ve korunmasının fevkalade önemli ve bu orta-uzun vadeli planlama ile kararlılık gerektirdiğini ifade etti. Hayvancılık ile ilgili desteklerin üretici, sanayici ve tüketiciye etki ve yansımalarının kapsamlı olarak değerlendirilmesi gerektiğine atıfta bulunan Tezel, “Desteklerin öncelikle üreticiye, üretime devam konusunda güven verici olması gerekir. Başka bir deyişle yatırım yapıp risk alan üretici, ‘oyunun kurallarının değişmeyeceği’ konusunda ikna olmalıdır. Ancak şu anda ülkemizde besiciler geleceği göremiyor. Ahırlarına yeni hayvan alma konusunda kararsızlar, almak isteseler de yurtdışından hayvan gelmesini bekliyorlar. Hatta hayvancılıktan çıkanlar da var. Kalanlar ise maliyetler nedeniyle kâr edemiyor, piyasa şu an kendi dinamikleriyle hareket edemiyor. Tüm bu değerlendirmelerimiz göz önünde bulundurulduğunda, kırmızı et

Tarık Tezel



Uluslararası Tatlı Gıdalar ve Çerezler Yan Sanayi Fuarı

28.01.–31.01.2018



ÜRETİM VE AMBALAJ TEKNOLOJİSİ



AMBALAJ VE AMBALAJ MALZEMELERİ



HAMMADDELER VE KATKI MADDELERİ



İŞLEM, DONANIMI VE YARDIMCI CİHAZLAR



ŞİMDİ FUAR BİLETİNİ ONLINE SATIN ALIN  
VE % 35 ORANINDA TASARRUF EDİN!

WWW.PROSWEETS-COLOGNE.COM/TICKETS

Lütfen doğrudan iletişime geçiniz:  
Köln Fuarları Türkiye Temsilciliği  
tezulas fuar danışmanlık hizmetleri ltd. şti,  
Bağdat Cad. 781/6  
34730 Çiftelievler-Kadıköy / İSTANBUL  
Tel. 0216-385 66 33, Fax 0216-285 74 00  
info@tezulas-fuar.com, www.tezulas-fuar.com



üretimimizin dördüncü çeyrekte de azalacağını, hatta yılsonunda toplam üretimimizin 2016 seviyelerinden düşük olacağını öngörüyoruz” diye konuştu.

### “HAYVANSAL ÜRÜNLERDE KDV SIFIRLANMALI”

Kırmızı et sektöründe yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili olarak 27 Ekim 2017 tarihinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ahmet Eşref Fakıbaba ve Müsteşar Mehmet Hadi Tunç’a kapsamlı bir sektör raporu sunduklarını belirten SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel şöyle devam etti: “Anılan raporda, kayıt dışı ile mücadele edebilmek için öncelikle tüm hayvansal protein ürünlerinin KDV’sini sıfırlayarak sosyal bir beslenme anlayışına geçilmesini öneriyoruz. Ayrıca fiyat istikrarı ile sektörümüzün istikrar içinde büyümesinin; hayvansal protein tüketiminin artırılması, dünya ile rekabet edebilir seviyeye gelinebilmesi için son derece önemli olduğunu vurguluyoruz. Üstesinden gelmemiz gereken en zorlu sorunlardan birinin bilgi kirliliği olduğunu ifade ediyoruz. Türkiye’de gelir seviyesi arttıkça ve dengeli beslenme önem kazandıkça, kırmızı et tüketiminin önemli ölçüde artmasını beklemek gerekmektedir. Türkiye’nin 2023 hedefleri doğrultusunda 25 bin dolarlık kişi başına milli gelire ulaşması durumunda, 2023 yılında nüfusumuzun 82 milyon civarında olacağı ve kişi başına kırmızı et tüketiminin 34,6 kilograma çıkacağı öngörüsü altında, Türkiye’deki toplam kırmızı et tüketiminin 2,84 milyon tona ulaşmasını beklemek mümkündür.”

### TÜRKİYE PİLİÇ ETİ ÜRETİMİNDE 8. SIRADA

Tavuk eti, insan beslenmesinde tartışılmaz bir öneme sahiptir. Tavuk etinin bu özelliği öncelikle besin maddeleri içeriği ve niteliğinden kaynaklanıyor. Ancak tavuk eti kırmızı ete kıyasla daha az yağlıdır, buna bağlı olarak da enerji değeri kırmızı etten daha düşüktür. Doymuş yağ ve kolesterol içeriği de daha azdır. Özellikle tavuğun beyaz etinin yağı çok azdır. Bu nedenle sağlıklı beslenme önerilerinde tavuk eti daha çok yer alıyor. Ülkemiz, kanatlı eti sektörü sahip olduğu potansiyel ile dünya oyuncusu olmaya aday bir ülke konumunda. Piliç



Dr. Sait Koca

eti üretiminde dünyada 8. sırada olan Türkiye’de 2016 yılında 1 milyon 958 bin ton piliç eti, 50 bin 500 ton hindi eti ve 93.5 bin ton diğer kanatlı eti olmak üzere toplam 2 milyon 102 bin ton kanatlı eti üretimi gerçekleştirildi. Ancak büyük resme bakıldığında Türkiye’nin piliç eti üretimi 1990-2016 yılları arasında 12 kat, piliç ve hindi üretiminin ise 2000-2016 yılları arasında 3 kat arttığı görülüyor. Sektörde 2017 yılının sonunda %10 oranında büyüme bekleniyor. Sektörün cirosu, dolardaki dalgalanmalara bağlı olarak 4-5 milyon dolar arasında değişiyor. 2017 yılının sonunda ciroda %20 oranında bir artış olacağını tahmin ediliyor. Beyaz et sektörünün 2025 yılında ise hedefi; piliç eti üretiminin 3,07 milyon tona, hindi eti üretiminin 130 bin tona, toplam kanatlı eti üretiminin ise 3,33 milyon tona ulaşması.

### KANATLI ETİ İHRACATI TOPARLANIYOR

Türkiye, küresel kanatlı eti ticaretinde 5. sırada yer alıyor. Sektör olarak ihracata önem verdiklerini belirten Beyaz Et Sanayicileri ve Damızlıkcıları Birliği Derneği (BESD-BİR) Başkanı Dr. Sait Koca, sektör olarak 2016 yılında 66 ülkeye ihracat gerçekleştirdiklerini aktararak, en fazla ihracat yapılan ülkenin Irak olduğunu söyledi. Türkiye’nin kanatlı eti ihracatında 2008 yılından itibaren önemli artışlar göstererek 2014 yılında dünya ticaretinde %3,4’lük paya ulaştığını anımsatan Koca, “2000 yılında 6 milyon dolar olan ihracatımız 2014’te tavan yaparak 700 milyona ulaştı. 2015’te

yaşanan kuş gribinde maalesef sektörümüz olumsuz etkilendi. 2015 ve 2016 yıllarında dünya ticaretindeki payımız %2,6 ya düştü. 2016 yılında miktar olarak %6,2 parasal olarak ise %17,9 azalma yaşandı. Ancak 2017’de ihracatımız arttı, Yıl sonu beklentimiz 420 bin ton ile geçen seneye oranla %20’lik bir artışın gerçekleşmesi. Türkiye kırmızı et ithal ediyor ama beyaz eti her geçen gün büyüyen bir ivmeyle ihraç ediyor. Gelecek yıl ise ihracat hacmimizde daha iyi bir performans bekliyoruz. Şu an için en büyük pazar halen Irak. Olumsuz gelişmelere rağmen bu pazara ürün göndermeye devam ediyoruz. Önümüzdeki günlerde Japonya’ya yapmaya başlayacağımız ihracatın dış ticaret rakamlarımıza önemli ölçüde katkı sağlayacağını düşünüyoruz” diye konuştu.

OECD 2015 verilerine göre dünyada kişi başı et tüketimi Amerika Birleşik Devletleri’nde 95 kg, Avrupa Birliği’nde 68 kg seviyelerinde. Türkiye’de ise 2016 verileri bu rakamın 37,5 kg olduğunu ve bunun da 23 kg’ının kanatlı eti olarak tüketildiğini gösteriyor. Türkiye kişi başına et tüketiminin dünya ortalamasının altında olduğunu vurgulayan Sait Koca, “Bunda Müslüman ülke olmamız nedeniyle domuz eti tüketiminin olmaması en önemli etken. Oysa, gerek kişi başına büyükbaş hayvan eti, gerekse kanatlı eti tüketimimiz dünya ortalamasının üzerinde. Sektör olarak domuz etinden kaynaklanan açığımızı kapatmaya talip olduk ve bunu sağlamak için de her türlü çabayı göstermekteyiz. 2025 yılında Türkiye kişi başına et tüketiminin özellikle kanatlı etindeki artışa bağlı olarak dünya ortalamasının üstüne çıkacağını tahmin ediyoruz. 2025 yılında Türkiye’de kanatlı eti tüketimini kişi başına 32,9 kg olarak hedefliyoruz” şeklinde konuştu.

### “BİLGİ KİRLİLİĞİNE İTİBAR EDİLMESİN”

Son yıllarda Türkiye’de beyaz et sektörüyle ilgili kamuoyunda hiçbir bilimsel dayanağı olmayan, ancak netice itibarıyla toplumda bilgi kirliliğine sebep olan açıklamaların yapıldığına dikkat çeken BESD – BİR Başkanı Dr. Sait Koca sözlerini şöyle sürdürdü: “Biz de oluşan bu yanlış algıların düzeltilmesi, bilgi kirliliğinin önüne geçilmesi için platform üyelerimizin desteğiyle sürekli aktif bir şekilde çalışıyoruz. Beyaz et, sağlıklı ve güvenilir protein kaynağıdır. Bu noktada halkımızı sağlıklı ve iyi protein kaynağı beyaz eti güvenle tüketmeye devam etmeye ve çeşitli mecralarda yer alan yanlış ve kirli bilgilere itibar etmemeye davet ediyorum. Zira sektörümüz hakkında bilimsellikten uzak birçok bilgi kirliliği yaratılıyor. Biz her zaman bilimin yanındayız. Sağlıklı ve kaliteli üretim için yeni teknolojileri izlemeye devam ediyoruz ve yeni teknolojiler ile ilgili yatırımları maliyet düşünmeden gerçekleştiriyoruz. Eğitim ve Ar-Ge çalışmalarına ağırlık veriyor, her geçen gün artırarak çalışmalarımızı sürdürüyoruz.”